

## บทที่ 17

### ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง

วิศิษฐ์ ทวีเศรษุ

ราชการบริหารส่วนกลาง ได้แก่ ราชการบริหารอันเป็นภาระหน้าที่ของรัฐบาลที่จะดำเนินการตามนโยบายที่ได้กำหนดไว้ โดยมุ่งที่จะดำเนินการให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติเป็นส่วนรวมและมีผลต่อประชาชนทั่วไปตลอดอาณาเขตทั้งประเทศ มีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานบริหารส่วนกลางซึ่งขึ้นต่อกันตามลำดับชั้นการบังคับบัญชาเป็นผู้ดำเนินงาน งานของราชการบริหารส่วนกลางนี้กล่าวได้ว่าเป็นงานระดับชาติ ไม่ได้มุ่งทำประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลางใช้หลักการรวมอำนาจปกครอง กล่าวโดยย่อก็คือมีการรวมอำนาจปกครองทั้งหมดไว้ในส่วนกลาง อันได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม และการใช้อำนาจปกครองกระทำโดยเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการของราชการบริหารส่วนกลางทั้งสิ้น<sup>1</sup>

ปัจจุบันการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ให้จัดเป็นดังนี้

- (1) สำนักนายกรัฐมนตรี
- (2) กระทรวง หรือทบวงซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวง
- (3) ทบวง ซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง
- (4) กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ซึ่งสังกัดหรือ

ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง

สำนักนายกรัฐมนตรีมีฐานะเป็นกระทรวง

สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ดังกล่าวข้างต้น เป็นนิติบุคคล<sup>2</sup> ดังนั้นส่วนราชการเหล่านี้จึงอาจเป็นโจทก์หรือตกเป็นจำเลยในศาลได้ ตลอดจนสามารถทำนิติกรรมต่าง ๆ ได้

การจัดตั้งหรือยุบสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรมดังกล่าวข้างต้น ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ กล่าวคือ

ต้องตราเป็นกฎหมาย โดยผ่านการพิจารณาและได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ซึ่งในทางปฏิบัติเมื่อรัฐบาลได้พิจารณาเห็นสมควรจัดตั้งส่วนราชการดังกล่าวเพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้ว หรือต้องการยุบเลิกกรมหรือโอนกรมหนึ่งในสังกัดกระทรวงหนึ่งไปสังกัดอีกกระทรวงหนึ่ง ก็ต้องทำเป็นร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม เสนอต่อรัฐสภาเพื่อตราเป็นกฎหมายจึงจะมีผลสมบูรณ์ถูกต้อง

การจัดตั้งทบวงโดยให้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวงต้องระบุไว้ในพระราชบัญญัติด้วย ทั้งนี้เพราะทบวงอาจไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวงใด ๆ ก็ได้ คือเป็นทบวงอิสระ ดังเช่นทบวงมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน

การจัดตั้งกรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ซึ่งไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง ให้ระบุงการไม่สังกัดไว้ในพระราชบัญญัติด้วย ทั้งนี้โดยหลักทั่วไปตามปกติ กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม จะต้องสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง ดังนั้นการไม่สังกัดหน่วยเหนือขึ้นไปตามปกติจึงเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งต้องระบุไว้ในกฎหมายการจัดตั้งส่วนราชการดังกล่าวไว้ด้วย

การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และให้ระบุนำางหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการไว้ในพระราชกฤษฎีกาด้วย ซึ่งกฎหมายกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และสำนักงานงบประมาณร่วมกันเสนอความเห็นในการแบ่งส่วนราชการ และในการกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี และให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนจัดอัตรากำลัง และสำนักงานงบประมาณจัดสรรเงินงบประมาณให้สอดคล้องเสนอไปในคราวเดียวกัน แต่ถ้าเป็นการแบ่งส่วนราชการภายในของมหาวิทยาลัย หรือสถาบันในทบวงมหาวิทยาลัย ให้สำนักงานงบประมาณเป็นผู้เสนอความเห็นและจัดสรรเงินงบประมาณต่อคณะรัฐมนตรี<sup>3</sup>

ปัจจุบันสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม และส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง มีชื่อเรียกว่าอะไรบ้าง จะมีปรากฏในพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2534 (ให้ดูในภาคผนวกท้ายบท)

## 1. สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักนายกรัฐมนตรีมีฐานะเป็นกระทรวง แต่มีลักษณะพิเศษกว่ากระทรวงอื่น ๆ โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็นสำนักและสำนักงานต่าง ๆ ซึ่งมีฐานะเป็นกรมเป็นส่วนใหญ่

และมีส่วนราชการที่เป็นกรมอีกด้วย<sup>4</sup>

สำนักนายกรัฐมนตรีอาจจัดให้มีส่วนราชการเป็นการภายในขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อทำหน้าที่จัดทำนโยบายและแผนกำกับเร่งรัดและติดตามนโยบายและแผนการปฏิบัติราชการ ตามนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ เพื่อการนี้นายกรัฐมนตรีจะสั่งให้กรมหรือ ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรมในสำนักนายกรัฐมนตรีจัดทำก็ได้<sup>5</sup>

### 1.1 นายกรัฐมนตรี

สำนักนายกรัฐมนตรีมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและกำหนด นโยบายของสำนักนายกรัฐมนตรีให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีจึงมีฐานะเป็น เจ้ากระทรวงเช่นเดียวกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวง กล่าวคือ รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ และบังคับบัญชาข้าราชการของสำนักนายกรัฐมนตรีโดยตรง และจะให้มีรองนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี หรือมีทั้งรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำ สำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายได้ การสั่ง และปฏิบัติราชการตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายนี้หมายถึงกรณีปกติเป็นการปฏิบัติราชการ แทนนายกรัฐมนตรี<sup>6</sup> ทั้ง ๆ ที่นายกรัฐมนตรียังคงอยู่ปฏิบัติราชการ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระ ของนายกรัฐมนตรีไปบ้าง โดยปกติจะมอบหมายให้สั่งการเฉพาะเรื่องที่เป็นงานประจำ ถ้า เป็นเรื่องเกี่ยวกับนโยบายหรือปัญหาสำคัญก็ต้องเสนอให้นายกรัฐมนตรีวินิจฉัยสั่งการ

ในระหว่างที่คณะรัฐมนตรีต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานไปจนกว่าจะตั้งคณะ- รัฐมนตรีขึ้นใหม่ เพราะนายกรัฐมนตรีตาย ขาดคุณสมบัติ หรือต้องคำพิพากษาให้จำคุก ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนนายกร- รัฐมนตรี ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ให้ คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน<sup>7</sup>

ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมี ฐานะเป็นกรม แต่มิได้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือทบวง นายกรัฐมนตรีจะมอบหมายให้ รองนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีปฏิบัติราชการแทนก็ได้<sup>8</sup>

ส่วนการรักษาราชการแทนนายกรัฐมนตรีนั้น กฎหมายกำหนดว่าในกรณีที่นายกร- รัฐมนตรีไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามี รองนายกรัฐมนตรีหลายคนให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่ง เป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติ ราชการได้ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน<sup>9</sup>

นอกจากนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการและบังคับบัญชาข้าราชการของสำนักนายกรัฐมนตรีโดยตรงดังกล่าวข้างต้นแล้ว กฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดินได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลไว้อีกด้วย นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) กำกับโดยทั่วไปซึ่งการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อการนี้จะสั่งให้ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และส่วนราชการซึ่งมีหน้าที่ควบคุมราชการส่วนท้องถิ่นชี้แจง แสดงความคิดเห็น ทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ ในกรณีจำเป็นจะยับยั้งการปฏิบัติราชการใด ๆ ที่ขัดต่อนโยบายหรือมติของคณะรัฐมนตรีก็ได้ และมีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น

(2) มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีกำกับการบริหารราชการของกระทรวง หรือทบวงหนึ่งหรือหลายกระทรวงหรือทบวง

(3) บังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารทุกตำแหน่งซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม

(4) สั่งให้ข้าราชการซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมหนึ่งมาปฏิบัติราชการสำนักนายกรัฐมนตรี โดยจะให้ขาดจากอัตราเงินเดือนทางสังกัดเดิมหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่ให้ขาดจากอัตราเงินเดือนทางสังกัดเดิม ให้ได้รับเงินเดือนในสำนักนายกรัฐมนตรีในระดับ และขั้นที่ไม่สูงกว่าเดิม

(5) แต่งตั้งข้าราชการซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมหนึ่งไปดำรงตำแหน่งของอีกกระทรวง ทบวง กรมหนึ่ง โดยให้ได้รับเงินเดือนจากกระทรวง ทบวง กรมเดิม ในกรณีเช่นว่านี้ให้ข้าราชการซึ่งได้รับแต่งตั้งมีฐานะเสมือนเป็นข้าราชการสังกัดกระทรวง ทบวง กรมซึ่งตนมาดำรงตำแหน่งนั้นทุกประการ แต่ถ้าเป็นการแต่งตั้งข้าราชการตั้งแต่ตำแหน่งอธิบดีหรือเทียบเท่าขึ้นไป ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

(6) แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษาหรือคณะที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี หรือเป็นคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติราชการใด ๆ และกำหนดอัตราเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทนให้แก่ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้ง

(7) แต่งตั้งข้าราชการการเมืองให้ปฏิบัติราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี

(8) วางระเบียบปฏิบัติราชการ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปโดยรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้วให้ใช้บังคับได้

(9) ดำเนินการอื่น ๆ ในการปฏิบัติตามนโยบาย<sup>10</sup>

นอกจากความรับผิดชอบในงานของสำนักนายกรัฐมนตรีในฐานะรัฐมนตรีเจ้าสังกัด และในฐานะหัวหน้ารัฐบาลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังกล่าวแล้ว กฎหมายการปรับปรุงกระทรวง ทบวงกรมปัจจุบันได้กำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง และมีฐานะเป็นกรม ซึ่งปัจจุบันมี 6 ส่วนราชการ คือ ราชบัณฑิตยสถาน สำนักพระราชวัง สำนักราชเลขาธิการ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา และสำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งในจำนวนนี้มีส่วนราชการที่อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี 4 ส่วนราชการ คือสำนักพระราชวัง สำนักราชเลขาธิการ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และสำนักงานอัยการสูงสุด ในการนี้นายกรัฐมนตรีจะมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีปฏิบัติราชการแทนในการ บังคับบัญชาส่วนราชการเหล่านี้ก็ได้

## 1.2 ส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

ส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีดังนี้<sup>11</sup>

(1) สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมือง มีเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และให้มีรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมืองและรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการและจะให้มีผู้ช่วยเลขาธิการ-นายกรัฐมนตรี เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการด้วยก็ได้

ให้เลขาธิการนายกรัฐมนตรีและรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมืองเป็นข้าราชการการเมือง และให้รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร และผู้ช่วยเลขาธิการ-นายกรัฐมนตรี เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ

(2) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการของคณะรัฐมนตรี รัฐสภา และราชการในพระองค์ มีเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และให้มีรองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ และจะให้มีผู้ช่วยเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการด้วยก็ได้

ให้เลขาธิการคณะรัฐมนตรี รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และผู้ช่วยเลขาธิการ-คณะรัฐมนตรี เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ

(3) สำนักข่าวกรองแห่งชาติ มีผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติเป็นผู้บังคับบัญชา

ข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

(4) สำนักงานประมาณ มีผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

(5) สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ มีเลขาธิการสภาพความมั่นคงแห่งชาติเป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

(6) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

(7) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน มีเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

(8) สำนักงานคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก มีเลขาธิการคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก เป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบปฏิบัติราชการ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

(9) สำนักเลขาธิการคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ มีเลขาธิการคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

(10) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

(11) สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

(12) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน มีเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

ส่วนราชการ (3)(4)(5)(6)(7)(8)(9)(10)(11) และ (12) ดังกล่าวข้างต้นนี้ กำหนดให้ตำแหน่งผู้อำนวยการและเลขาธิการ รองผู้อำนวยการและรองเลขาธิการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการและผู้ช่วยเลขาธิการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ

ส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี หมายความว่านายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง หากมีกรณีในส่วนราชการเหล่านี้จะต้องเสนอความคิดเห็นหรือขอคำวินิจฉัยก็เสนอโดยตรงต่อนายกรัฐมนตรีโดยไม่ต้องผ่านการกลั่นกรองจากปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้เพราะส่วนราชการดังกล่าวมีลักษณะงานที่สำคัญ เช่น ด้านการเมือง ด้านการเงิน

ด้านความมั่นคง ด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น จึงจำเป็นต้องขึ้นกับนายกรัฐมนตรีโดยตรง เพื่อให้การบริหารราชการเกิดความสะดวกและรวดเร็ว ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติส่วนรวม

### 1.3 ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักนายกรัฐมนตรี นอกจากมีนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ให้มีปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในสำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี และลำดับความสำคัญของแผนการปฏิบัติราชการประจำปีของส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีให้เป็นไปตามนโยบายที่นายกรัฐมนตรีกำหนด รวมทั้งกำกับเร่งรัด ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี

(2) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี รองจากนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ยกเว้นข้าราชการของส่วนราชการซึ่งหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

(3) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ในการปฏิบัติราชการของปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น ให้มีรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ และจะให้มีผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการด้วยก็ได้

ในกรณีที่มีรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือมีทั้งรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ให้รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการรองจากปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ และให้รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ตามที่ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดหรือมอบหมาย<sup>12</sup>

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของสำนักนายกรัฐมนตรี และราชการที่คณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่งในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีโดยเฉพาะ รวมทั้งกำกับและเร่งรัดการปฏิบัติราชการของ

ส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี ยกเว้นราชการของส่วนราชการซึ่งกฎหมายกำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

ในกรณีที่สำนักนายกรัฐมนตรีมีทบวงอยู่ในสังกัดและยังไม่สมควรจัดตั้งสำนักงานปลัดทบวง จะให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่สำนักงานปลัดทบวงด้วยก็ได้<sup>13</sup>

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ และมีรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการตามที่ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

## 2. กระทรวง

### 2.1 รัฐมนตรีว่าการกระทรวง

แต่ละกระทรวงมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และกำหนดนโยบายของกระทรวงให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวง และจะให้ มีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการก็ได้

ในกรณีที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง การสั่งหรือการปฏิบัติราชการของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมอบหมาย

ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมแต่ไม่ได้สังกัดกระทรวง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงจะมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงปฏิบัติราชการแทนก็ได้<sup>14</sup>

การบริหารราชการของกระทรวงต้องอยู่ภายใต้การกำกับของนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลด้วย

### 2.2 ปลัดกระทรวง

กระทรวง นอกจากมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงให้มีปลัดกระทรวงคนหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในกระทรวง กำหนดแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง และลำดับความสำคัญของแผนการปฏิบัติราชการประจำปีของส่วนราชการในกระทรวงให้เป็นไปตามนโยบายที่รัฐมนตรีกำหนด รวมทั้งกำกับ เร่งรัดติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวง

(2) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในกระทรวงรองจากรัฐมนตรี



(3) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวง

ในการปฏิบัติราชการของปลัดกระทรวงดังกล่าวข้างต้น ให้รองปลัดกระทรวง เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ และจะให้ผู้ช่วยปลัดกระทรวงเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการด้วยก็ได้

ในกรณีที่มิใช่รองปลัดกระทรวงหรือผู้ช่วยปลัดกระทรวง หรือมีทั้งรองปลัดกระทรวงและผู้ช่วยปลัดกระทรวง ให้รองปลัดกระทรวงหรือผู้ช่วยปลัดกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการรองจากปลัดกระทรวง

ให้รองปลัดกระทรวง ผู้ช่วยปลัดกระทรวง และผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสำนักงานปลัดกระทรวง มีอำนาจหน้าที่ตามที่ปลัดกระทรวงกำหนดหรือมอบหมาย<sup>15</sup>

ตำแหน่งปลัดกระทรวงเป็นตำแหน่งข้าราชการประจำสูงสุด (ข้าราชการพลเรือน-สามัญระดับ 11 หรือ ซี.11)

### 2.3 การจัดระเบียบราชการในกระทรวง

โดยปกติทุกกระทรวง (นอกจากกระทรวงกลาโหม) จัดระเบียบราชการของกระทรวงดังนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น เว้นแต่บางกระทรวงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะไม่แยกส่วนราชการตั้งขึ้นเป็นกรมก็ได้

ให้ส่วนราชการตาม (2) และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นตาม (3) มีฐานะเป็นกรม กระทรวงใดมีความจำเป็นจะต้องมีส่วนราชการเพื่อทำหน้าที่จัดทำนโยบายและแผน กำกับเร่งรัด และติดตามนโยบายและแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง จะจัดระเบียบบริหารราชการโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี เพื่อให้มีสำนักนโยบายและแผนเป็นส่วนราชการภายในขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงก็ได้<sup>16</sup>

ส่วนการจัดระเบียบราชการในกระทรวงที่เกี่ยวกับการทหาร ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

กระทรวงมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม<sup>17</sup>

#### (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี

สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมือง มี

เลขานุการรัฐมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานเลขานุการรัฐมนตรีขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวง และจะให้มีผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ช่วยสั่งหรือปฏิบัติราชการแทนเลขานุการรัฐมนตรีก็ได้<sup>18</sup>

## (2) สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักงานปลัดกระทรวง มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวง และราชการที่คณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่งในสังกัดกระทรวง โดยเฉพาะรวมทั้งกำกับและเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวงให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง

สำนักงานปลัดกระทรวงมีปลัดกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ และมีรองปลัดกระทรวงและผู้ช่วยปลัดกระทรวงเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการตามที่ปลัดกระทรวงมอบหมาย

ในกรณีที่กระทรวงมีทบวงอยู่ในสังกัด และยังไม่สมควรจัดตั้งสำนักงานปลัดทบวง จะให้สำนักงานปลัดกระทรวงทำหน้าที่สำนักงานปลัดกระทรวงด้วยก็ได้<sup>19</sup>

## 3. ทบวง

กฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดินปัจจุบัน กำหนดให้มีทบวง 2 ลักษณะคือ ก. ทบวงซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวง ให้จัดระเบียบบริหารราชการในทบวง โดยอนุโลมตามการจัดระเบียบราชการของกระทรวง<sup>20</sup> ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ข. ทบวงซึ่งมีฐานะต่ำกว่ากระทรวง เพราะโดยสภาพและปริมาณของงานไม่เหมาะสมที่จะจัดตั้งเป็นกระทรวงหรือทบวงซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวงก็ให้จัดตั้งเป็นทบวงสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง เพื่อให้มีรัฐมนตรีว่าการทบวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของทบวงก็ได้<sup>21</sup>

ต่อไปนี้จะได้กล่าวถึงทบวงซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง

### 3.1 รัฐมนตรีว่าการทบวง

ทบวงหนึ่งมีรัฐมนตรีว่าการทบวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และกำหนดนโยบายของทบวงให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของทบวง และจะให้มีรัฐมนตรีช่วยว่าการทบวงเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการก็ได้

ในกรณีที่รัฐมนตรีช่วยว่าการทบวง การสั่งหรือการปฏิบัติราชการของรัฐมนตรีช่วยว่าการทบวงให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการทบวงมอบหมาย

ในกรณีที่ เป็นทบทวนสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง ให้รัฐมนตรีว่าการทบทวน ปฏิบัติราชการภายใต้การกำกับของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวง แล้วแต่กรณี การบริหารราชการของทบทวนต้องอยู่ภายใต้การกำกับของนายกรัฐมนตรีในฐานะ หัวหน้ารัฐบาลด้วย

### 3.2 ปลัดทบทวน

ทบทวน นอกจากมีรัฐมนตรีว่าการทบทวนและรัฐมนตรีช่วยว่าการทบทวน ให้มีปลัดทบทวน คนหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในทบทวน กำหนดแนวทางและแผนการปฏิบัติ ราชการของทบทวน และลำดับความสำคัญของแผนการปฏิบัติราชการประจำปีของส่วนราชการ ในทบทวนให้เป็นไปตามนโยบายที่รัฐมนตรีกำหนด รวมทั้งกำกับ เร่งรัด ติดตามและประเมินผล การปฏิบัติราชการของส่วนราชการในทบทวน

(2) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในทบทวนรองจากรัฐมนตรี

(3) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดทบทวนและรับผิดชอบในการปฏิบัติ ราชการของสำนักงานปลัดทบทวน

ในการปฏิบัติราชการของปลัดทบทวนดังกล่าวข้างต้น ให้มีรองปลัดทบทวนเป็นผู้ช่วยสั่ง และปฏิบัติราชการ และจะให้มีผู้ช่วยปลัดทบทวนเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการด้วยก็ได้

ในกรณีที่ มีรองปลัดทบทวนหรือผู้ช่วยปลัดทบทวน หรือมีรองปลัดทบทวนและผู้ช่วยปลัดทบทวน ให้รองปลัดทบทวนหรือผู้ช่วยปลัดทบทวนเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการ ปฏิบัติราชการรองจากปลัดทบทวน

ให้รองปลัดทบทวน ผู้ช่วยปลัดทบทวน และผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสำนักงาน ปลัดทบทวน มีอำนาจหน้าที่ตามที่ปลัดทบทวนกำหนดหรือมอบหมาย

ในกรณีที่ ปลัดทบทวนจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับหรือคำสั่งใด หรือ มติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของ คณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมิได้กล่าวถึงอำนาจของปลัดทบทวนไว้ให้ปลัดทบทวนมีอำนาจดังเช่น ปลัดกระทรวง

ในกรณีที่ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือสำนักงานปลัดกระทรวงทำหน้าที่สำนักงานปลัดทบทวน ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีปลัดกระทรวงทำหน้าที่ปลัดทบทวน<sup>22</sup>

### 3.3 การจัดระเบียบราชการในทบทวน

ให้จัดระเบียบราชการในทบทวนดังนี้

(1) สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี

(2) สำนักงานปลัดทบวง

(3) กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น เว้นแต่บางทบวงซึ่งเห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะไม่แยกส่วนราชการตั้งขึ้นเป็นกรมก็ได้

ให้ส่วนราชการตาม (2) และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นตาม (3) มีฐานะเป็นกรม

ในกรณีที่สำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวงมีทบวงอยู่ในสังกัด และปริมาณ และคุณภาพของราชการในทบวงยังไม่สมควรจัดตั้งสำนักงานปลัดทบวง จะให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือสำนักงานปลัดกระทรวงทำหน้าที่สำนักงานปลัดทบวงด้วยก็ได้<sup>23</sup>

ส่วนการจัดระเบียบราชการในทบวงมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

ทบวงมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม<sup>24</sup>

(1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี

สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมือง มีเลขาธิการรัฐมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการทบวง และจะให้มีผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรี ซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ช่วยหรือปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการรัฐมนตรีก็ได้<sup>25</sup>

(2) สำนักงานปลัดทบวง

สำนักงานปลัดทบวง มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของทบวง และราชการที่คณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่งในสังกัดทบวงโดยเฉพาะ รวมทั้งกำกับและเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในทบวงให้เป็นไปตามนโยบายแนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของทบวง<sup>26</sup>

สำนักงานปลัดทบวงมีปลัดทบวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ และมีรองปลัดทบวงและผู้ช่วยปลัดทบวงเป็นผู้ช่วยในการปฏิบัติราชการตามที่ปลัดทบวงมอบหมาย

## 4. กรม

### 4.1 ผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานของกรม

กรมเป็นส่วนราชการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการส่วนใดส่วนหนึ่งของกระทรวงหรือทบวงตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของกรม หรือตามกฎหมายว่า

ด้วยอำนาจหน้าที่ของกรมนั้น

กรมมีอธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรมให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง และในกรณีที่มีกฎหมายอื่นกำหนดอำนาจหน้าที่ของอธิบดีไว้เป็นการเฉพาะ การใช้อำนาจและการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าวให้คำนึงถึงนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวงด้วย

ในกรมหนึ่งจะให้ มีรองอธิบดีหรือผู้ช่วยอธิบดี หรือมีทั้งรองอธิบดี และผู้ช่วยอธิบดี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการรองจากอธิบดีและช่วยอธิบดีปฏิบัติราชการก็ได้

รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในกรม มีอำนาจหน้าที่ตามที่อธิบดีกำหนดหรือมอบหมาย<sup>27</sup>

สำหรับส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม จะมีเลขาธิการ ผู้อำนวยการ หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งเทียบเท่าปลัดกระทรวงหรืออธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้นให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และจะให้ มีรองเลขาธิการ รองผู้อำนวยการหรือตำแหน่งรองของตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น หรือผู้ช่วยเลขาธิการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการหรือตำแหน่งผู้ช่วยของตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น หรือมีทั้งรองเลขาธิการ และผู้ช่วยเลขาธิการหรือทั้งรองผู้อำนวยการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือทั้งตำแหน่งรองและตำแหน่งผู้ช่วยของตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และช่วยปฏิบัติราชการแทนก็ได้<sup>28</sup>

การแบ่งส่วนราชการ การกำหนดอำนาจหน้าที่ให้อนุโลมตามที่กำหนดไว้สำหรับกรม โดยให้ใช้บังคับแก่ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรมด้วย<sup>29</sup>

#### 4.2 การจัดระเบียบราชการในกรม

กรมซึ่งสังกัดหรือไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง อาจแบ่งส่วนราชการดังนี้

(1) สำนักงานเลขานุการกรม

(2) กองหรือส่วนราชการที่มีฐานะเทียบกอง เว้นแต่บางกรมเห็นว่าไม่มีความจำเป็น จะไม่แยกส่วนราชการตั้งขึ้นเป็นกองก็ได้

กรมใดมีความจำเป็น จะแบ่งส่วนราชการโดยให้มีส่วนราชการอื่นนอกจาก (1) หรือ (2) ก็ได้

สำหรับกรมตำรวจและสำนักงานอัยการสูงสุด จะแบ่งส่วนราชการให้เหมาะสมกับราชการของตำรวจหรือราชการของอัยการก็ได้<sup>30</sup>

(1) สำนักงานเลขาธิการกรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของกรม และราชการที่มีได้แยกให้เป็นหน้าที่ของกองหรือส่วนราชการใดโดยเฉพาะมีเลขานุการกรมเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานเลขาธิการกรม

(2) กองหรือส่วนราชการที่มีฐานะเทียบเท่ากอง และส่วนราชการอื่นตามที่ได้แบ่งส่วนราชการไว้ ให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการนั้น ๆ โดยให้มีผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่เทียบเท่าผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้ากอง หรือหัวหน้าส่วนราชการอื่นตามที่ได้แบ่งส่วนราชการไว้ เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ<sup>31</sup>

เขต กระทรวง ทบวง กรมใดมีเหตุพิเศษ จะตราพระราชกฤษฎีกาแบ่งท้องที่ออกเป็นเขต เพื่อให้มีหัวหน้าส่วนราชการประจำเขต แล้วแต่จะเรียกชื่อเพื่อปฏิบัติงานทางวิชาการก็ได้

หัวหน้าส่วนราชการประจำเขตมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจากกระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติงานทางวิชาการ และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการประจำสำนักงานเขตซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมนั้น<sup>32</sup>

เขตเป็นราชการบริหารส่วนกลางอยู่ในบังคับบัญชาของกระทรวง ทบวง กรม เจ้าสังกัดโดยตรง

สำหรับกรมตำรวจและสำนักงานอัยการสูงสุดมีการแบ่งเขตแตกต่างกับกระทรวง ทบวง กรมอื่น จึงไม่ดำเนินการตามที่กำหนดไว้ดังกล่าวข้างต้น

ผู้ตรวจราชการ กระทรวง ทบวง หรือกรมใดโดยสภาพและปริมาณของงานสมควร มีผู้ตรวจราชการของกระทรวง ทบวง หรือกรม นั้น ก็ให้กระทำได้

ผู้ตรวจราชการของกระทรวง ทบวง หรือกรม มีอำนาจหน้าที่ตรวจและแนะนำการปฏิบัติราชการอันเกี่ยวกับกระทรวง ทบวง หรือกรม นั้นให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับของกระทรวง ทบวง หรือกรม หรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี<sup>33</sup>

ผู้ตรวจราชการเป็นผู้ที่ตรวจตราการบริหารงานทั่วไปของส่วนราชการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตลอดจนตรวจสอบติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการต่าง ๆ ส่วนราชการในระดับกระทรวงก็อาจมีผู้ตรวจราชการกระทรวง ระดับกรมก็อาจมีผู้ตรวจราชการกรม เช่น กระทรวงมหาดไทย มีผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย แบ่งเขตรับผิดชอบเป็น 12 เขต ผู้ตรวจราชการกระทรวงคนหนึ่ง ๆ รับผิดชอบงานในเขตใดเขตหนึ่งเท่านั้น กรมการปกครองมีผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง แบ่งเขตตรวจราชการเป็น 18 เขต เป็นต้น

## สรุป

ระเบียบบริหารราชการส่วนกลางให้จัดเป็นสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง และกรม สำนักนายกรัฐมนตรีมีฐานะเป็นกระทรวง มีนายกรัฐมนตรีรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะเจ้ากระทรวง มีรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย นายกรัฐมนตรียังมีฐานะเป็นหัวหน้ารัฐบาล ซึ่งมีอำนาจหน้าที่กำกับการบริหารราชการของทุกกระทรวง และเป็นผู้บังคับบัญชาของส่วนราชการที่ไม่สังกัดกระทรวงใดอีก 6 ส่วนราชการ ในสำนักนายกรัฐมนตรีมีส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี 12 ส่วนราชการ ซึ่งไม่ต้องผ่านการพิจารณาของปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเหมือนส่วนราชการอื่น ๆ ตามปกติ สำหรับกระทรวงมีรัฐมนตรีว่าการและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีปลัดกระทรวงซึ่งเป็นข้าราชการประจำสูงสุดรับผิดชอบในราชการประจำ ทบวงมีทั้งทบวงที่มีฐานะเท่ากระทรวงกับทบวงที่มีฐานะต่ำกว่ากระทรวง ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการทบวงเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีปลัดทบวงเป็นผู้รับผิดชอบในราชการประจำ ส่วนกรมมีอธิบดีเป็นผู้รับผิดชอบในราชการ นอกจากนี้ยังมีหน่วยราชการเรียกว่าเขต ซึ่งถือว่าเป็นราชการส่วนกลาง แต่ไปตั้งอยู่ในท้องที่ส่วนภูมิภาค และมีการกำหนดให้กระทรวง ทบวง กรม ตั้งผู้ตรวจราชการกระทรวง ผู้ตรวจราชการทบวง และผู้ตรวจราชการกรมได้ ส่วนสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง มีอำนาจหน้าที่อย่างไรมีกรมในสังกัดอะไรบ้างให้ดูที่กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

## เชิงอรรถ

- 1 ประยูร กาญจนดุล, คำบรรยายกฎหมายปกครอง, (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533) หน้า 186
- 2 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 7
- 3 เพิ่งอ้าง, มาตรา 7
- 4 ดู พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2534 มาตรา 5
- 5 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 9
- 6 เพิ่งอ้าง, มาตรา 38 (1)
- 7 เพิ่งอ้าง, มาตรา 10
- 8 เพิ่งอ้าง, มาตรา 12
- 9 เพิ่งอ้าง, มาตรา 41
- 10 เพิ่งอ้าง, มาตรา 11
- 11 เพิ่งอ้าง, มาตรา 13-15
- 12 เพิ่งอ้าง, มาตรา 16
- 13 เพิ่งอ้าง, มาตรา 17
- 14 เพิ่งอ้าง, มาตรา 20
- 15 เพิ่งอ้าง, มาตรา 21
- 16 เพิ่งอ้าง, มาตรา 18
- 17 เพิ่งอ้าง, มาตรา 19
- 18 เพิ่งอ้าง, มาตรา 22
- 19 เพิ่งอ้าง, มาตรา 23
- 20 เพิ่งอ้าง, มาตรา 24
- 21 เพิ่งอ้าง, มาตรา 25
- 22 เพิ่งอ้าง, มาตรา 27
- 23 เพิ่งอ้าง, มาตรา 25
- 24 เพิ่งอ้าง, มาตรา 26
- 25 เพิ่งอ้าง, มาตรา 29
- 26 เพิ่งอ้าง, มาตรา 30
- 27 เพิ่งอ้าง, มาตรา 32
- 28 เพิ่งอ้าง, มาตรา 36
- 29 เพิ่งอ้าง, มาตรา 37
- 30 เพิ่งอ้าง, มาตรา 31
- 31 เพิ่งอ้าง, มาตรา 33
- 32 เพิ่งอ้าง, มาตรา 34
- 33 เพิ่งอ้าง, มาตรา 35



## ภาคผนวกบทที่ 17

### กระทรวง ทบวง กรม

เนื่องจากประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 ซึ่งเป็นกฎหมายหลัก ว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว และมีการแก้ไขปรับปรุงหลายครั้ง ทำให้ไม่สะดวกในการใช้กฎหมาย สมควรรวบรวมและแก้ไขปรับปรุงเป็นพระราชบัญญัติเพียงฉบับเดียว จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2534 ฉะนั้นปัจจุบันนี้กฎหมายหลักว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ก็คือพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2534 กับฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมซึ่งได้กำหนดให้มีกระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกระทรวงตลอดจนส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม ดังต่อไปนี้

#### 1. สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักนายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีกิจการเกี่ยวกับการทำงานงบประมาณแผ่นดินและราชการอื่น ตามที่ได้มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักนายกรัฐมนตรีหรือส่วนราชการซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือราชการอื่น ๆ ซึ่งมีได้อยู่ภายในอำนาจและหน้าที่ของกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งโดยเฉพาะ

สำนักนายกรัฐมนตรีมีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (1) สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- (2) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
- (3) สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
- (4) สำนักงบประมาณ
- (5) สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ
- (6) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- (7) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- (8) สำนักงานคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก
- (9) สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ
- (10) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

- (11) สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการเนื่องมาจากพระราชดำริ
- (12) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
- (13) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- (14) สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ
- (15) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
- (16) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- (17) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
- (18) สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- (19) กรมประชาสัมพันธ์
- (20) กรมวิเทศสหการ

## 2. กระทรวงกลาโหม

กระทรวงกลาโหมมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความมั่นคงของราชอาณาจักรจากภัยคุกคามทั้งภายนอกและภายในประเทศ

การจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหมให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบแบบแผน

## 3. กระทรวงการคลัง

กระทรวงการคลังมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเงินแผ่นดิน ภาษีอากร การรักษาการ กิจการเกี่ยวกับที่ราชพัสดุ กิจการอันกฎหมายบัญญัติให้เป็นการผูกขาดของรัฐ กิจการหารายได้ ซึ่งรัฐมีอำนาจดำเนินการได้แต่ผู้เดียวตามกฎหมาย และไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรมอื่น และกิจการ ซึ่งจะเป็นสัญญาผูกพันต่อเมื่อรัฐบาลได้ให้อำนาจหรือให้สัตยาบัน รวมทั้งการค้าประกันหนี้ของส่วนราชการ องค์การของรัฐ สถาบันการเงิน และรัฐวิสาหกิจ

กระทรวงการคลังมีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
- (4) กรมธนารักษ์
- (5) กรมบัญชีกลาง
- (6) กรมศุลกากร

- (7) กรมสรรพสามิต
- (8) กรมสรรพากร

#### 4. กระทรวงการต่างประเทศ

กระทรวงการต่างประเทศมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการต่างประเทศ  
กระทรวงการต่างประเทศมีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมการกงสุล
- (4) กรมพิธีการทูต
- (5) กรมยุโรป
- (6) กรมเศรษฐกิจ
- (7) กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
- (8) กรมสารนิเทศ
- (9) กรมองค์การระหว่างประเทศ
- (10) กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้
- (11) กรมอาเซียน
- (12) กรมเอเชียตะวันออก
- (13) กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา

#### 5. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเกษตร การเศรษฐกิจ การเกษตร  
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การชลประทาน การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้ การพัฒนาที่ดิน  
และการสหกรณ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมชลประทาน
- (4) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
- (5) กรมประมง
- (6) กรมปศุสัตว์
- (7) กรมป่าไม้
- (8) กรมพัฒนาที่ดิน

- (9) กรมวิชาการเกษตร
- (10) กรมส่งเสริมการเกษตร
- (11) กรมส่งเสริมสหกรณ์
- (12) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- (13) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

#### 6. กระทรวงคมนาคม

กระทรวงคมนาคมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการคมนาคม การขนส่ง การพาณิชย์ การสื่อสาร และการอุตุนิยมวิทยา

กระทรวงคมนาคมมีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมการขนส่งทางบก
- (4) กรมการบินพาณิชย์
- (5) กรมเจ้าท่า
- (6) กรมทางหลวง
- (7) กรมไปรษณีย์โทรเลข
- (8) กรมอุตุนิยมวิทยา
- (9) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์

#### 7. กระทรวงพาณิชย์

กระทรวงพาณิชย์มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการพาณิชย์และกิจการทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์ รวมตลอดทั้งการซื้อขาย และแลกเปลี่ยนสินค้า การควบคุมและส่งเสริมเกี่ยวกับกิจการค้าและการประกันภัย

- (1) กระทรวงพาณิชย์มีส่วนราชการดังต่อไปนี้
- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมการค้าต่างประเทศ
- (4) กรมการค้าภายใน
- (5) กรมการประกันภัย
- (6) กรมทะเบียนการค้า
- (7) กรมทรัพย์สินทางปัญญา

- (8) กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์
- (9) กรมส่งเสริมการส่งออก

#### 8. กระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์บำรุงสุข การส่งเสริมและพัฒนาการเมืองการปกครอง การปกครองท้องถิ่น การทะเบียนราษฎร การส่งเสริมการศึกษา และการประกอบอาชีพ การพัฒนาชุมชน การรักษาความมั่นคงภายใน การป้องกันสาธารณภัย การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การที่ดิน การสาธารณสุขปโภคและการสาธารณสุขการ การโยธา การราชทัณฑ์ การผังเมือง และการพัฒนาชนบท

กระทรวงมหาดไทยมีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมการปกครอง
- (4) กรมการผังเมือง
- (5) กรมการพัฒนาชุมชน
- (6) กรมที่ดิน
- (7) กรมโยธาธิการ
- (8) กรมราชทัณฑ์
- (9) สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

#### 9. กระทรวงยุติธรรม

กระทรวงยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศาลยุติธรรม แต่ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี

กระทรวงยุติธรรมมีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมคุมประพฤติ
- (4) กรมบังคับคดี
- (5) สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ

## 10. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารแรงงาน การจัดหางาน การประชาสงเคราะห์ การพัฒนาฝีมือแรงงาน การสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และการประกันสังคม

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมการจัดหางาน
- (4) กรมประชาสงเคราะห์
- (5) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
- (6) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
- (7) สำนักงานประกันสังคม

## 11. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน สิ่งแวดล้อมและการวิจัย

กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมควบคุมมลพิษ
- (4) กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน
- (5) กรมวิทยาศาสตร์บริการ
- (6) กรมส่งเสริมคุณภาพและสิ่งแวดล้อม
- (7) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- (8) สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม
- (9) สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ

## 12. กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม

กระทรวงศึกษาธิการมีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง

- (3) กรมการศาสนา
- (4) กรมการศึกษานอกโรงเรียน
- (5) กรมพลศึกษา
- (6) กรมวิชาการ
- (7) กรมศิลปากร
- (8) กรมสามัญศึกษา
- (9) กรมอาชีวศึกษา
- (10) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
- (11) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- (13) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
- (13) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู
- (14) สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- (15) สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ

### 13. กระทรวงสาธารณสุข

กระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการแพทย์ การสาธารณสุข การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพอนามัย การควบคุมอาหารและยา รวมทั้งสิ่งทีอาจเป็นพิษหรือเป็นภัยแก่สุขภาพอนามัยและกำกับดูแลและส่งเสริมกิจการกาชาด

กระทรวงสาธารณสุขมีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมการแพทย์
- (4) กรมควบคุมโรคติดต่อ
- (5) กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
- (6) กรมสุขภาพจิต
- (7) กรมอนามัย
- (8) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

### 14. กระทรวงอุตสาหกรรม

กระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรม การเศรษฐกิจอุตสาหกรรม การมาตรฐานเกี่ยวกับกิจการอุตสาหกรรม และทรัพยากรธรณี

กระทรวงอุตสาหกรรมมีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมทรัพยากรธรณี
- (4) กรมโรงงานอุตสาหกรรม
- (5) กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
- (6) สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
- (7) สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

#### 15. ทบวงมหาวิทยาลัย

ทบวงมหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการและกำกับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของรัฐและของเอกชนนอกจากสถาบันวิชาเฉพาะที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงอื่น

ทบวงมหาวิทยาลัยมีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดทบวง
- (3) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- (4) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- (5) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- (6) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- (7) มหาวิทยาลัยทักษิณ
- (8) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- (9) มหาวิทยาลัยนเรศวร
- (10) มหาวิทยาลัยบูรพา
- (11) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- (12) มหาวิทยาลัยมหิดล
- (13) มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- (14) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- (15) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- (16) มหาวิทยาลัยศิลปากร
- (17) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- (18) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช



- (19) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- (20) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- (21) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- (22) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- (23) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

**ส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง**

ส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง มีดังต่อไปนี้

- (1) ราชบัณฑิตยสถาน
- (2) สำนักพระราชวัง
- (3) สำนักพระราชเลขานุการ
- (4) สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา
- (5) สำนักงานอัยการสูงสุด

ส่วนราชการ (1) (2) (3) (4) และ (5) มีฐานะเป็นกรม

(1) ราชบัณฑิตยสถาน มีอำนาจหน้าที่ ค้นคว้าและบำรุงสรรพวิชาให้เป็นคุณประโยชน์ แก่ชาติและประชาชน ติดต่อและแลกเปลี่ยนความรู้กับองค์การปราชญ์อื่นๆ และให้ความเห็น คำปรึกษา และปฏิบัติการเกี่ยวกับวิชาตามความประสงค์ของรัฐบาล และให้อยู่ในบังคับบัญชา ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

(2) สำนักพระราชวัง มีอำนาจหน้าที่จัดการพระราชวัง ตลอดจนการดูแลรักษาทรัพย์สิน และผลประโยชน์ของพระมหากษัตริย์ และให้อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี

(3) สำนักพระราชเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเลขานุการในพระองค์ พระมหากษัตริย์ และให้อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี

(4) สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบ ปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา และให้อยู่ในบังคับบัญชาของประธานรัฐสภา

(5) สำนักงานอัยการสูงสุด มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาทั้งปวง ดำเนินคดีแพ่ง และให้คำปรึกษาด้านกฎหมายแก่รัฐบาล และหน่วยงานของรัฐและอำนาจหน้าที่ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายและให้อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี